

KIADJA AZ »ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET«

Megjelenik egyelőre minden hó közepén.
Az ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj:
Egész évre 6 Korona, fél évre 3 Korona és évi 30 K drágasági felár.

Szerkesztő: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, Földmív. minisztérium (V., Országház-tér II. sz., II. em.).
A lapra vonatkozó mindenemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A tokfélék gyakorisága a magyar vizekben hajdan és most. *Dr. Unger Emil.* — Sporthorgászat. (Folyt.) *Báró Szurmay Sándor.* — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hivatalos árjegyzés. — Hirdetések.

A tokfélék gyakorisága a magyar vizekben hajdan és most.

Bármily szép eredményeket mutat is fel a haltenyésztés manapság, éppen a legfinomabb és legjobban fizetett *tokfélék* mind ritkábbak lesznek vizeinkben; kiténik ez a „Halászat” f. évi 7—8. számában a „Középdunai vizáról” megjelent tudósításból is. Szálka nélküli, rendkívül ízletes húson kívül ezek adják a kaviárt s a „vizahólyagot” is. Utóbbiak tudvalevőleg világszerte keresett, nagyértékű exportcikkek. A tokfélék húsa és a kaviár csak előkelő vendéglők és úri lakomák étlapjain szerepelt még normális békeidőben is, igen drága inycenzétek voltak; hát még mostanában!

Ámde többé-kevésbé így volt ez hajdan is, amikor a magyar Duna és Tisza sokkal bőségesebben adta kincseit. A tokfélék akkor is megkülönböztetett halak voltak, a kifogott mennyiség igen nagy hányadát a királyi udvar igényelte, a beszolgáltatandó köteles mennyiség után fennmaradt mennyiségből pedig elővásárlási joguk volt a főuraknak, míg a többi másféle halakkal a halászok szabadon rendelkeztek. Ezeket és a következő történelmi adatokat Takáts Sándor dr.: „A komáromi vizahalászat a XVI. században” című értekezéséből merítettük,^{*)} hogy összehasonlítást tehessünk a jelen állapottal s a magyar Duna halrajzában néhány száz év alatt beállott szomorú változást megállapítva, ennek okait kutassuk és tanulságait levonni megkíséreljük.

Azzal kell kezdenünk, hogy a magyar vizekben élő tokfélék fajait röviden ismertetjük. A tokfélék (tudományosan néven: Acipenseridae) családja a porczogós zománcospikkelyű halak rendjébe (Ordo: Ganoidei) tartozik. Ellentétben a csontos halakkal (Teleostei), e halak váza legfeljebb csak részben csontosodott el. Farkuk *heterocerk*, nem szimmetrikus; a farkúszójuk felső lebenye

nagyobb, mint az alsó. Már erről azonnal felismerhetők, mert többi édesvízi halaink farkúszója mindig szimmetrikus. A tokfélék családjába tartozó valamennyi faj megiehetősen hasonló egymáshoz. Testük hosszúkas, nyulánk, majdnem hengerded, keresztmetszete közelítőleg köralakú. Legtöbb halunk bőre, tudvalevőleg, háztetőcserépszerűen elrendeződő pikkelyekkel fedett. A tokféléken ilyet nem látunk. Ezek helyett bőrük öt hosszanti sorban elhelyezkedő csontos vértékkel vagy pajzsokkal díszített. Egyik sor a hát középvonalán, kettő az oldalakon, kettő pedig a hason halad végig. Az e sorokat alkotó nagy, feltűnő pajzsokon kívül még az említett öt sor között is találhatunk hasonló, de apróbb ily képleteket. Ilyen pajzsokkal, ú. n. „ganoid-pikkelyekkel” fedett e halak feje is, mely elől orrmánya nyulik. Szájuk egészen alsó állású, fogatlan, előtte pedig az orrmány alatt harántirányban négy lefelé lógó bajuszszál van.

Hazánkban e halaknak öt faja fordul elő *kizárólag folyóvizekben*, főképpen a Dunában és a Tiszában. Ezek következők:

1. *Vizatok*, Acipenser huso (népiesen csak: Viza), a legnagyobb halunk, mely több métermázsza súlyúra is megnőhet. Ivik az Aldunában és a Feketetengerben.

2. *Szintok*, Acipenser glaber (népiesen csak: tok vagy síma tok) 60—80 kg.-os is lehet, de legtöbbször csak 8—10 kilós. Ivik az Aldunában, nem megy a tengerbe.

3. *Vágótok*, Acipenser güldenstaedti (népiesen: tok, vágótok, tüskéstok). Száz kilogrammnál is súlyosabb lehet, de rendszeren nem nő nagyobbra 20—30 kg.-osnál. Az 50—60 kilósak már ritkák. Ivik az Aldunában és a tengerben.

4. *Sőregtok*, Acipenser stellatus, (népiesen: sőreg, csillagostok, királyhal, halak királya). Valamennyi közül tán a legszebb, mert a legkarcsúbb s orrmánya legvékonyabb és leghosszabb, bőre apró csillagos pajzsocskákkal behintett. Megnő 20 kg.-osra is s e súly

^{*)} Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle, 1897.

mellett már két méter hosszú, mert igen karcsú. Rendszeresen azonban csak 6—8 kg.-os és 1'20—1'40 méter hosszú. Ívik a tengerben, de az Aldunában is.

5. *Kecsegetok*, *Acipenser ruthenus* (népiesen: kecsége). A kifejtett példányok rendszeren 4—5 kg.-osak, 60—70 czm. hosszúság mellett. Megnöhet azonban 8—10 kg.-osra is. Ívik a Dunában, *nem megy a tengerbe*, mint azt régebben tévesen hitték.

Ez öt fajon kívül még említeni szokták a fajtokot (*Acipenser schypa*), mely azonban újabb vizsgálatok szerint nem tiszta faj. Valószínűleg korcs.

Manapság, mint tudjuk, az egy kecsége kivételével, mely a Dunában és a Tiszában, sőt nagyobb mellékfolyókban is számottérvő mennyiségben halászható, a tokfélék hazánkban *rendkívül ritkák*. Sokan azt hiszik, hogy egyáltalán nem vándorolnak már fel a magyar vizekbe és ezt különféle módon igyekeznek magyarázni. Ámde nemcsak e magyarázatok, hanem — ismételjük — az a gyakran hangoztatott állítás is téves, hogy viza és tokok a magyar Dunában és a Tiszában már egyáltalán nincsenek. Statisztikai adatokkal nem rendelkezem ugyan még ezidőszert és így biztos adatokat nem közölhetek arra vonatkozólag, hogy Magyarországon manapság évente körülbelül hány vizát, szintokot, vágótokot és sőreget fognak, de azt biztosan állíthatom, hogy e halfajok *igen ritkán ugyan*, de ma is kerülnek magyar halászok hálójába.*) Igaz hogy az esetleg fogott magyar példányok rendszerint kicsinyek, mindenesetre jóval kisebbek, mint hajdan voltak.

Ezek előrebocsátása után lássunk néhány viza- és tokhalászati adatot a XVI. századból, a mint azt Takáts Sándor dr. fentjelzett dolgozatában közli.

„1553. május 18-tól 1554. május 18-ig terjedő számítások szerint a komáromi várbirokt jövedelme — főleg *halakban* — nagyban emelkedett. A komáromi halászok ez évben saját *vizafogójukban* Komárom alatt negyven vizát fogtak. Még pedig szeptember 18-án tízet, szeptember 24-én kilencet, 25-én nyolcat (és hat tokot), szeptember 28-án nyolczat, október 11-én hármat, végül márczius 12-én két vizát. Az aszódi császári vizafogóban Komárom összes halászái november 7-én kezdték meg a halászatot, még aznap 77 vizát fogtak hálóval, később újra 14-et. A tavaszi halászatkor (márcz. 1-én) azonban mindössze csak két viza került hálóba. Viza helyett fogtak 12 tokot, 509 *kecségét*, 24 pontyot és 54 nagy harcsát. Az eladott halak árából 382 frt 71 dnr. folyt be. A királynak ez évben 16 vizát és 100 kecségét küldöttek. A vizák, továbbá a lengyel és magyar király követségének szállítása fejében a *szeke-resek* 132 frt 4 dnr.-t kaptak.“

„Az 1554—55. kimutatás nem ad kimerítő tudósítást a *halászatról*. A bevétel (454 frt 13 dnr.) azonban azt mutatja, hogy a fogott halmennyiség nagyobb volt, mint ez utóbbi évben. Az aszódi császári vizafogóban a tavaszi és őszi halászatkor összesen 111 vizát és 550 kecségét fogtak. Január 22-én a jég összetörte a vizafogót, de hálóval mégis fogtak 9 vizát. Mindezekből 91 viza és 500 kecsége a királyt illette s a komáromi vizafogóban 57 viza került hálóba.“

*) Tudományos szempontból hazánk halrajzára vonatkozó igen hiányos ismereteink gyarapítása céljából ez úton kérem lapunk tisztelt olvasóit, különösen a Duna és a Tisza mentén lakó halászokat, sziveskedjenek erre vonatkozó megbízható adatokat az elmúlt öt-tíz évre visszamenőleg velem közölni, (Czím: M. kir. halélettani állomás Budapest, II., Debrői-út 15. sz.) megjelölve a fogás helyét és idejét, a hal fajtát s azt, hogy ikrás vagy tejes volt-e? Mekkora volt stb.

1575. évből való a komáromi várgrófbirtokról szóló *legrésztelenebb* jelentés. A legnagyobb hal, melyet fél évszázad alatt fogtak, ebben az évben került ki újév napján Komárom alatt a jég alól. 10¹/₂ mázsát nyomott!

Viszont a vizák feltűnően kicsinyek voltak 1572-ben. „Kétmázsás viza alig három került a hálóba“, pedig máskor az ilyen nagyságú aprószámba ment. Egyébként elég kedvező volt az ez évi halászat is, amennyiben Komáromnál, Izsán és Pathon összesen 147 vizát, 14 tokot, 3 vágótokot és 276 kecségét fogtak.

A nemes halaknak valamennyi följegyzés szerint, igen nagy fogyasztója volt a királyi udvar. Sokat küldtek oda évente. De küldtek Münchenbe is, sőt 1581 november 25-én még a francia királynénak is küldtek vizát.

A komáromi várbirokt 1584-ben Pálffy Miklós várparancsnok kapta bérbe a királytól. Ettőlfogva, mivel nem számolt el a várparancsnok senkinek, a halászati adatok ismeretlenek.

Igen érdekes, hogy a sokféle halak megfogyatkozását a magyar vizekben milyen különféleképpen magyarázzák. A hajózás okozta „lárma“ a vízben — úgy hisszük — egyáltalán nem állhat meg, mint a halak elűzésének oka.

Az Alsó-Dunán Romániában is meglehetősen élénk a hajóforgalom, sőt élénkebb, mint nálunk, hiszen Galatzig a tengeri hajók is feljönnek, a *tokféle halakból pedig a román Dunában ma is igen eredményes fogások vannak*. A vaskapuszabályozásról szintén nem hisszük, hogy döntő befolyása lett volna a tokfélék felfelé vándorlásának elmaradására, hiszen ezek a vaskapuszabályozás előtt is rendkívül megfogytak már nálunk.

Viszont nem tagadható, hogy manapság is fognak még — itt-ott — ritkaságképpen tokokat, sőt vizát is magyar vizekben, a mi azt bizonyítja, hogy a vaskapuszabályozás és a hajók „lárma“ e halak felfelé vonulásainak nem akadályozta.

Részemről igen valószínűnek tartom, hogy e halak csupán azért tűntek el *majdnem* teljesen a magyar vizekből, mert *általában* nagyon megfogyatkoztak az évszázadokon át mindig nagyobb és nagyobb mértékben űzött aldunai rablóhalászat következtében. A népesség ugyanis a századok folyamán folyton szaporodott. Ennek megfelelően nőtt a halak iránti kereslet is. Másrészt a közlekedési eszközök: a vasút és a gőzhajózás fejlődése folytán olyan lehetőségek kínálkoztak a tokféle halak értékesítése tekintetében, a melyekről azelőtt szó sem lehetett.

Gondoljunk csak a világ vizahólyag- és kaviárkereskedelmére manapság! Ezek a lehetőségek természetesen felszöktették e halak értékét, ami megint a rablóhalászat fokozását vonta maga után. Az eredmény ezek szerint nem lehet más, mint az, hogy a tokféle halak *nem igen jöhetnek fel a magyar vizekbe*, mert már a Duna torkolatától kezdve olyan mértékben halászszák ezeket az *általában is* már megfogyatkozott halakat, hogy csak elenyésző csekély részük tudja elkerülni a Duna deltájától kezdve *mindenütt* rájuk leső halászok eszközeit.

Amit elmondottunk most, az áll valamennyi tokfélére, amelyik az Aldunán és a tengerben ívik. Nem áll azonban a *kecségére*, melyről ma már tudjuk, hogy nem tengerjáró hal, mint a többi igen közeli, nagyra növő rokona. Innen van az is, hogy a kecsége *valóban nem is tűnt el úgy a magyar vizekből*, mint a többi tokféle hal. Ha ez is megfogyott, úgy megfogyatkozásának más okai vannak. Sőt még az is kérdéses, hogy

a kecsege valóban *nagyon megfogyott-e* a magyar vizekben? Ha a XIV. századból ránk maradt kecsege-halászati statisztikai adatokat nézzük, akkor ez *nem is igen állapítható meg*.

A komáromi várbirtok egész évi bevétele pl. 1575-ben 129 viza, 16 vágótok, 3 sőreg, 22 tok, 860 kecsege, 10 ponty és 6 fácán volt. (Mindig legritkább volt a sőreg!)

Az 1559-iki rossz esztendőben, mikor a vízállás igen alacsony volt, nem fogtak többet, mint 78 vizát, 21 tokot, 458 kecsegét, 1 sőreget és 2 vágótokot. (496 l.)

Manapság (igen sajnós!) semmiféle adatunk nincsen a magyar dunai vagy tiszai sokféle halfogások eredményéről, de azért merjük állítani, hogy Komárom táján valószínűleg manapság is fognak a halászok évente pár száz darab kecsegét. *Apatin* táján is mindenestre fognak. A Tiszában még inkább és több helyen.

A kecsege semmiesetre sem fogyott meg tehát hazánkban a XVI. századtól számítva a mai napig oly mértékben, hogy kipusztulásától belátható időn belül tartani lehetne.*)

A többi tokféle hal azonban, sajnós, igen ritka lett a régebbi idők halászati adataihoz képest, a mely megfigyelésnek minden valószínűség szerint legfőbb — ha tán nem is kizárólagos — oka a folyton fokozódó irtóhalászat az alsó Dunán.**)

A kecsege nem fogyatkozhatott meg a folyamszabályozások miatt sem, mert a legtöbb más haltól eltérően csak a folyóvízben ívik.

Felette kívánatos lenne tudományos szempontból, ha a tokféle halak fogásáról nagyobb halászati üzemeink statisztikai adatokat bocsátanának rendelkezésünkre.

Mit bizonyítanak ezek az adatok? Csak azt, hogy sokkal nagyobb mértékben és gyorsabb tempóban halásszák őket, mint amily gyorsan felnövekedni képesek. Mivel továbbá éppen a majdnem érett ikrájú, még le nem ívott nőstény halak a legértékesebbek a kaviárnyerés miatt, ezért éppen ezeket igyekeznek kifogni a halászok. Az ivadékot milliói pusztulnak el ily módon csirájukban.

Az előadottakból már most a következő tanulságokat vonhatjuk le:

1. A nagyranövő tokféléknek a magyar vizekből való majdnem teljes eltűnésébe bele kell nyugodnunk. Ezeknek tenyésztésére nem igen gondolhatunk. Tudományos szempontból azonban rendkívül becses lenne lehetőleg teljes és pontos statisztika beszerzése ezek jelenlegi hazai fogásáról, a miben a különféle dunai és tiszai halászati társulatok tán segítségünkre lehetnének.

2. A kecsegét, mint legértékesebb és tavakban nem tenyészhető halunkat fokozott védelemben és figyelemben kell részesítenünk. Életmódját minél részletesebben tanulmányozva, talán sikerülne e nemes hal mesterséges tenyésztése is, mert ily irányú, többé-kevésbé sikeres külföldi kísérletek történtek is már. Itt is a pontos

*) Szomorú látvány azonban, hogy mily apró kecsegéket árúsítanak nálunk a halpiacokon. Véleményem szerint ezeknek a méreteken aluli halaknak az árúsítását szigorúan el kellene tiltani, illetve a meglévő tilalomnak hathatósan érvényt kellene szerezni az ily piaci árúkértés nélkül való elkobzásával.

**) Ennek bizonyosságául elég lesz, ha pl. az orsovai vizahalászat azon adataira hivatkozunk, melyeket Antipa nyomán Grotte—Vogt—Hofer művében is megtalálunk. (222. l.) Az Orsovánál fogott vizák közül 1868-ban a legnagyobb 240 kg.-os volt. 1870-ben már csak 140 kg.-ot nyomott a legnagyobb viza. 1886-ban már csak 89 kg.-osat fogtak. Mostanában az orsovai vizák már csak ritkán súlyosabbak 50—60 kg.-nál.

halászati statisztika beszerzésével kellene kezdeni a dolgot.

A kecsegével a halélettani kísérleti állomáson már hosszabb idő óta foglalkozunk. E kutatások eddigi eredményeiről és jövő munkaprogramjáról más alkalommal tájékoztatjuk lapunk olvasóit. *Dr. Unger Emil.*

Sporthorgászat.

Írta: báró Szurmay Sándor, ny. gyal. tábornok.

(Folytatás.)

Már az alsóbb és felsőbb katonai iskolákat is elvégeztem, a midőn a sors kurára *Herkules-fürdőbe*, a Cserna patak mellé sodort. Látva azt a gyönyörű, változatos medrű, tiszta és bővizű nagy hegyi patakot, az eddig szunnyadozó sportszenvedély elementáris erővel tört ki belőlem. Egy-kettőre tisztában voltam a halálománnyal: *pisztráng* nincsen a patakban, csak a felsőbb folyásában akad nagyon elvétve egy-egy *pénzes pér*. Az oláhok ugyanis a patak felső folyásában akkor, a midőn ez a nemes két halfaj ívni járt, dynamittal kipusztították őket. De Herkules-fürdőben magában is, a fürdő közelében szabad szemmel is látható volt 1—2-kilós nagyságú *márna*, *paducz* és *domolykó*. Mivel ez utóbbiak hálásabb sporthalak és élvezetesebb a fogásuk, ezekre vetetem magamat a hamar improvizált nyers, tehát nehéz mogyorófanyeles készséggel. Ismét a csali volt a nagy bökkenő. A fürdőben és annak nagy távolságra sziklás vidékén gilisztát egyáltalán nem lehetett találni. Sétáim közben azonban néhány a földön mászó, közepes babszemnagyságú, kőkemény, fekete bogarat találtam. Ezeket használtam fel oly módon, hogy a bogár szárnyainak két kemény fedőjét letéptem, a két szárnyat pedig kinyitottam, úgy hogy a bogár egy fekete hógöly (lólégy) benyomását tette. Felcsalizni azonban ezt a lapos, kemény bogarat csak úgy lehetett, hogy a horgot a bogár kemény hasfedőlapján keresztbe szúrtam át és a horgot hegye szabadon és teljesen láthatóan a hogár meghagyott hat lába között helyeződött el. Egy-egy ily kemény bogárral azután fogtam néha 3—4 darab, vadul a bogárnak eső szép, nagy 1/2—2-kilós halat és csak azután pótoltam ismét frissel a megtépázott csalít, mellyel nagyon takarékoskodni kellett. Ily módon néhány óra alatt 10 kiló halat is kihúztam a Csernából; a katonai legénységi kórház beteget fogyasztották el zsákmányomat.

Herkulesfürdő után új időszak kezdődött horgászeletemben, mert ezentúl már ritkán, de mégis állandóan horgászhattam napjainkig. Félélvezet lévén a szedettvedett készséggel a horgászat, mindenekelőtt könnyű angol nyelet vettem magamnak hajlékony (pisztrángra való) és így szilárd véggel. Ez a nyél — hűsleges kísérőm minden utamon, a hol a horgászat szóba jöhet — mostani szűk hazánkban minden halra használható. Az én kezemben a 8 kilós hal sem tett kárt benne és azt hiszem, hogy nagyobb hallal is sikeresen megtudnék bírkózni. Tizenegy forint volt az ára 27 év előtt Zubecknél Budapesten; ma több ezer koronába kerülne! Beszereztem azután néhány különböző erősségű angol, német és amerikai zsinet, horgokat, pisztránglegyeket, motolát, selyembogárbél-patonyt, szóval mindazon még hiányzó apróbb dolgokat, melyek egy rendes sporthorgász felszereléséből nem hiányozhatnak, hacsak nem akar adott esetben kapkodni és improvizációkkal kénylődni. E helyt azonban közbevetőleg figyelmeztetem kezdő horgásztársaimat, hogy egy darabot se vegyenek

felszerelésükhöz, mielőtt annak czélszerű voltáról valamely tapasztalt horgászt meg nem kérdeznek, mert különben az üzeletekben kínált sok felesleges vagy hasznavehetlen holmival terhelik meg magukat és zsebüket. Kezdetől fogva tanulja meg minden kezdő, mi kell neki, hogy minden szerszám körül előforduló munkát maga végezhesen. Ennek a tudásnak mindenkor hasznát veszi, de örömet is talál benne. Egyike a legboldogabb óráimnak mindig az, ha hozzájutok ahhoz, hogy horgász-készségeimet átvizsgálhatom és a hibákat a mindig remélt közeli kirándulásra rendbehozhatom.

Gyakorlatilag szerzett tudásomat fokozatosan kiegészítettem azzal, hogy elolvastam nemcsak Hermann Ottót és Répássy Miklósnak a halászat és haltenyésztésről szóló könyveit, hanem számtalan német művet, mely a sporthorgászattal foglalkozik. Így a többek között: Dr. J. Robida „Der Huchen und sein Fang mit der Angel“ című könyvét, továbbá Gusztáv Fellner, Dr. Fritz Skowronnek, Baron von Ehrenkreuz, Peter Wessenberg és J. Meyer kézikönyvét a sporthorgásatról. Mindegyikből tanultam valamit, de a legértékesebbnek tartom a sporthorgászatot tárgyalók között a legutóbb említettet, melynek birtokomban levő kiadása 1881.-ben jelent meg Hartleben kiadásában Wien, Budapest és Lipcsében. Ezt ajánlom még az öreg horgászoknak is, ha megtudják szerezni, mert sok tekintetben nagyon értékes a tartalma.

Régi álmodom, hogy állandóan halas víz mellett lakhasak, legalább a halászati idény alatt, nem valósulhatott meg és a mostani sanyarú időkben, sajnos, már nem is fog megvalósulni. A boldogabb békeidőben azonban kárpótoltam magamat, úgy a hogyan csak tudtam. Nagyváradon sok élvezetes órát szerzett a *Körös* minden fajtájú hala azon egy év alatt, melyet mint zászlóaljparancsnok töltöttem ott. Egyébként pedig csak 1—2 napos halászati kirándulásokban volt részem a Balatonra, Felső-Magyarország egy-egy pisztrángos patakjához, a közeli Garamhoz stb. De a fegyvergyakorlatok és harcászati utazásoknál is akadt néha egy-egy esteli szabad óra, a midőn e szép sportot üzhettem. A sikert mindenképpen lényegesen elősegíti az, ha az ember hosszabb ideig lehet az illető víz mellett és módja van nemcsak a meder, a fenék, valamint a víz mélységi viszonyait is pontosan megismerni, hanem a vízben élő halak megállapítására is. Másoktól ritkán kapni erre nézve pontos felvilágosítást, de a halakat is más-más elnevezés alatt ismerik vidékenként. Íme, egy példa:

Egy pestmegyei nagybirtok tulajdonosnője, özv. Gajáry Ödönné, igen kedvesen meghívott néhány év előtt vendégségbe birtokára és tudván azt, hogy előszeretettel horgászom, megjegyezte azt is, hogy birtokán végigvonul ugyan egy vízlevezető csatorna, de abban csak keszegek vannak. Ő ezekre is szívesen eljárógat néha horgászni. Elfogadtam a szíves meghívást azzal, hogy jó, majd én is eljárógatok vele és fogunk keszegeket; július második felében mentem le. Kalocsán a hajóállomáson a jóhumorú fiatalabb Gajáry-fió, Kálmán várt kocsival és látván azt, hogy nálam vannak horgász-készségeim, tehát nem fogom tréfára a dolgot, már mialatt hazafelé kocsikáztunk, elmondta, hogy van ám közelükben egy nagy tó, melyről még az öreg emberek is folyton azt mesélik, hogy egy *óriási harc*sa van benne, melyet azonban senki nem tud megfogni. Ismervén az ilyen szájról-szájra járó meséket és Kálmán hunczutságait, csak ezeket mondtam neki:

— Oda *nem* fogunk elmenni, mert ha igaz is az, hogy az a nagy harc^{sa} tényleg él abban a tóban, akkor is hosszabb megfigyeléssel kellene erről meg-

győződnöm és csak ezután vonulhatnék fel az ehhez szükséges felszereléssel, melyet — keszegre készülvén — most természetesen el sem hoztam.

Kálmán látva azt, hogy a nagy harc^{sával} elblicczelt, kis idő múltán, nehogy vendége jó hangulata ellankadjon, újból megszólal:

— Mindjárt elhalad a kocsink egy kis tó mellett, melyben nagyon sok nagy ponty van. Ahhoz is eljöhethéne^k pontyokra horgászni.

— Kié az a víz és a halászat és milyen nagy az a tó? — kérdem.

— Kalocsa városáé ez a körülbelül $\frac{3}{4}$ hold nagyságú tó. Az engedélyt holnapra megtudnám szerezni.

— No, majd megnézzük előbb azt a vizet — felelém én röviden.

Hamarosan elértük a tavat, melyet kocsiról minden részében jól láttunk. Gyönyörű szép, tiszta, mély víz, egyik partja laposabb, a másik meredekebb és mély víz van mindjárt a part mellett. A tó egyik oldalán néhány méter széles, nádas rész látszott. Az elképzelhető legszebb pontyvíz, melyből — ha van — akár valamennyi pontyot ki lehet fogni horoggal!

Ezeket a kedvező külső viszonyokat látva, kezdem Kálmánt ezer kérdéssel faggatni és a falhoz szorítani: hogy volt-e már a kezében oly ponty, mely ebből a vízből került ki, vagy legalább is látott-e saját szemével olyat; ki, mivel fogta, mikor és milyen szerszámmal? stb., stb. A végén préselem ki belőle, hogy a mult évben a kommunisták sok kézigránátot dobáltak a vízbe és úgy fogták meg a halakat.

— A vízlevezetőcsatornából is kipusztították a kommunisták a keszegek utolsó magsejtjét?

— Nem — feleli Kálmán —, oda nem volt érdemes elmenniök.

— No, jó, akkor délután oda megyünk horgászni. Utólérhetetlen magyaros szívéllyességgel fogadott vendéglátó kedves háziasszonyom és ebéd közben, szó lévén a nagy harc^{sáról}, Kálmán pontyos taváról, no meg a délutáni kirándulásról a kanálishoz, valaki a társaságból elejti, hogy a csatornában nemrég fogtak pontyot is.

— Kálmán, akkor délután a gilisztákon kívül vigyél 2—3 marék nagyszemű, lehetőleg idei főtt kukoricát is magaddal — adom ki az utasítást.

Ebéd után kimentünk a csatornához, melynek magas, töltésszerű partjai között $\frac{1}{2}$ —1 méteres víz folyik 5—6 méter szélességben, csendesén.

A meder sok helyt el van nagyon iszaposodva, szakszonként sás és nád is terem benne. Megállapítom, hogy ponty lehet ebben a vízben és rögtön be is szórok az egyik híd parti pillére mellett és alatta $\frac{1}{2}$ marék kukoricát. Kálmánnal, Pistával az idősebbik Gajáry-fióval és Muzsa Gyulával, az én húséges és kedves horgásztársammal, a ki szintén ott volt vendégségben velem, estig már fogtunk vagy 3—4 kiló kisebb pontyot.

Nagy hallóval fogadtak bennünket otthon is; felvillanyozva az eredménytől, másnap már egész familia vendégestől kivonult horgászni. Hazahoztunk mintegy 30 kiló pontyot, $\frac{3}{4}$ —1 kilósokat is, melyek napközben hálós kalitkámam uszkáltak a kanális vízében. Még nagyobb eredményt értünk el másnap! Felejthetetlen szép napok!

Visszafelé kocsikázva ismét Kálmán-pontyos tavának vidékére kerültünk. Már mesziről igen furcsának látom a tó környékét.

— Te, Kálmán, mit csinál az a rengeteg kocsⁱ ott a tó körül?

— Most áztatják be az idei kendert; az egész környék lakossága ide hozza azt, mert sehol nincs arra való vize.

Oda érve, tényleg látjuk, hogy vagy száz férfi, asszony, leány ruhástól kötésig a vízben, fekteti le a kendert a feldicsért pontyos tóba. Ugyancsak kézigránát a halakra való kihatás tekintetében, csak hogy más alakban!

Tanulság: Csak ott horgásszal, a hol biztos meggyőződést szereztél arról, hogy tényleg van és milyen hal van a vízben.

(Folyt. köv.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Balaton halászati társulat f. évi június hó 7-én tartotta rendes évi közgyűlését *Fittler Dezső* udvari tanácsos elnöke alatt. A társulat évi jelentéséből közöljük a következőket:

A társulatot a lefolyt évben főképpen a halászati jognak újabb 25 évre való hasznóberbeadásának előkészítése és lebonyolítása foglalkoztatta; azt az ajánlatot fogadta el, a melynek előnyeit a társulat tagjai s a balatonparti lakosság már három évvel korábbi kezdettel élvezhetik. A mesterséges behalásítás terén a múlt évben a bérlő részvénytársaság 3 millió fogasszűlőikrát és mintegy 30 q kétnyaras, gyorsnövésű, nemes pontyivadékokat helyezett ki. A Balatonon fűzött orvhalászat megakadályozására tett intézkedés eredményeként 78 esetben 170 orvhalászat ellen történt feljelentés; a bérlő részvénytársaság az 1920/21. üzemi évben a 9564/32 q halat fogott ki (l. a Halászat f. évi 9—10. számában a részletezést). A meglepő jó eredmény a Balaton rendkívül alacsony vízállásának és annak a körülménynek volt köszönhető, hogy kedvező időjárási viszonyok mellett a hígvízi halászás az egész területen át szakadatlanul folyt. A halászatnál 109 hivatásos halász és 24 állandó alkalmazott volt foglalkoztatva.

A lefolyt évi számadások szerint 872,078.94 K bevétellel szemben 430,880.82 K kiadás merült fel s így 441,198.12 K készpénzmaradvány és 20,074.39 K leltári maradvány áll a társulat rendelkezésére. Elnöklő alelnök ezután bejelentette br. Inkey Pál társulati elnök lemondását. Meleg szavakban emlékeztetve meg a lemondott elnök 12 évi buzgó működéséről, a közgyűlés egyhangú és élénk helyeslése mellett kéri a lemondott elnököt, hogy maradjon meg továbbra is az elnöki székben. Br. Inkey Pál elnök azonban kijelenti, hogy lemondása megmásíthatatlan, mire a közgyűlés a lemondott Inkey Pál bárónak egy évtizedet meghaladó elnökösködése körül kifejtett buzgó működéséért hálás köszönetet szavaz és érdemeit jegyzőkönyvben megörökítve, a kilátásba helyezett és felajánlott további közreműködését a legnagyobb örömmel veszi igénybe. Ezt követően *Fittler Dezső* alelnök is lemondott tisztségéről s a közgyűlés vezetésére *Dr. Kőszeghy József* legidősebb választmányi tagot kérte fel. Az elnöklő választmányi tag a közgyűlés nevében mély sajnálattal veszi tudomásul a lemondott alelnök végleges és megmásíthatatlan elhatározását és indítványára a közgyűlés *Fittler Dezsőt* alelnöki tisztsége alól felmenti és hosszú éveken át kifejtett ügybuzgó és önzetlen működéséért hálás köszönetet szavaz és érdemeit jegyzőkönyvben megörökíti.

Ezután a közgyűlés elnökké gr. Hunyady József v. b. t. tanácsost, alelnökké pedig *dr. Lénárd Jánost*, választmányi tagokká pedig a megüresedett helyekre *br. Inkey Pált*, *dr. Meixner Emilt*, *Madarász Aladárt* és *Horvát Istvánt* választotta meg. Ezenkívül megválasztották a 3 tagból álló számvizsgáló bizottságot. Társulati igazgató bejelenti, hogy az újonnan kötött bérleti szerződést úgy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi, mint a m. kir. földművelésügyi minisztérium tudomásul vette.

Az 1922. évi költségelőirányzatot 5.206,899.92 K bevétellel és 5.205,668.08 K kiadással állapították meg, mely összegekben az évi hasznóber és járulékaik 3.450,000 K bevétellel és az igazgatási költségek levonása után a tagok között szétosztandó járandóság 4.519,535.57 K-val szerepel.

A ponty fogásának tilalmát a földművelésügyi minisztérium az 1922. évben is felfüggesztette, valamint megengedte a 25 mm.-nél nem szűkebb szembőségű hálók használatát is. Igazgató ezután előterjesztette és felolvasta a választmányának a parti sporthorgászat engedélyezése és gyakorlására vonatkozó szabályzatának javaslatát, melyet a közgyűlés elfogadott. Végül igazgató előterjeszti a bérlő részvénytársaságnak abbéli kérelmét, hogy az 1923. évben a pontyfogási tilalom felfüggesztésén és a szűkszemű hálók használatának engedélyezésén kívül május 1-től június hó 15-éig a fogasszűlő fogási tilalma is felfüggesztessék, amihez többek hozzájárulása után a közgyűlés hozzájárult.

A Bodrogi halászati társulat június 23-án tartotta évi rendes közgyűlését Sárospatakon *Kvaszinger József* elnökletével. Igazgató jelentése szerint a társulati területből az I. szakasz teljesen és a II. szakasz túlnyomó része cseh megszállás alá került. A halállomány erősen megesappant a tanácsköztársaság és a román megszállás alatt különösen elszaporodott orvhalások miatt; hogy ez orvhalászat mily nagymérvű, azt legjobban jellemzi, hogy 1921-ben

csak a IV. üzemszakaszon 71 esetben történt kihágási feljelentés. Közgyűlés ezekre való tekintettel elhatározza, hogy felszólítja az ármentesítő társulatot, hogy a gátöröket az orvhalások ellenőrzésére utasítsa, továbbá a jelenlévő uradalmakat is felkéri, hogy az erdőőri személyzetet szintén ezen ügy szolgálatába állítsák; ezt egyhangúlag meg is ígérték. Elhatározták továbbá, hogy azokat a halászokat, akik halászati kihágásért büntetve voltak, a megtartandó árverésről eleve kizárják. A tisztújítás során elnökké *bárá Waldbot Kelemen*, alelnökké *Kolossy Ferenczet* és igazgatóvá *Kvaszinger Zoltánt* választották meg.

A Hármaskörösi halászati társulat június 29-én Szarvason rendkívüli közgyűlést tartott *Dr. Sziraczky János* alelnök-igazgató elnökletével.

A közgyűlés a nagyszámú érdekelt részvétele mellett, a választmány javaslatához képest a körülbelül 2100 kat. holdat kitevő társulati vízterületnek négy bérleti szakaszra való osztását s azoknak nyilvános versenytárgyaláson hat év és öt hónap tartamára leendő egységes bérbeadását határozta el és ehhezképest a választmány által előterjesztett módosított alapszabályokat s üzemetervet letárgyalta és elfogadta, a bérbeadás feltételeit pedig megállapította. A versenytárgyalás megtartásával, a beérkező ajánlatok elbírálásával és a szerződések megkötésével — tekintettel a bérbeadás sürgősségére — a közgyűlés kivételesen a választmányt bízza meg.

Elhatározta még a közgyűlés, hogy területállományáról még a folyó évben pontos katasztert (érdekeltségi kimutatást) készíttet. S.

Halértékesítő r.-t. A Magyar tógazdaságok r.-t. alapításaként június hó 28-án alakult meg 3 millió K befizetett alaptőkével a Halértékesítő r.-t., mely a bel- és külföldi halkereskedelem intenzív felkarolását tűzte ki célul. Az igazgatóság elnökévé *Győry Lóránd* ny. földm. miniszter, alelnökévé *Elek Gyula* az Östermelő r.-t. vezérigazgatója, ügyvezető igazgatóvá *Szalkay Zoltán* választották meg.

VEGYESEK.

Románia halászatára vonatkozó adatokat közöl *Vidrasco* mérnök a „Le Danube international” című folyóirat f. évi februári számában. Ezek szerint a Duna Romániában halászat nézőpontjából három szakaszra oszlik. Az első a hegyvidéki szakasz Basias és Turnu-Severin között; itt a halászat a tokfélék s az ugyancsak a tengerből felhatoló *makrela* halfélések fogására szorítkozik s jelentéktelen.

Turnu-Severin és Mehedintru kerület határa között a folyam már nyugodtabb folyású, de a halászat még itt is gyenge, évenként a zsákmány 30,000—40,000 kg. Innét kezdve a folyam völgye aztán ellaposodik, kiterül s hatalmas alföldet alkot, a melyet az árvek járnak. A halfauna itt már rendkívül gazdag s változatos. A halgyarapodására a dunamenti nagyrétség pompás alkalmat ad. Ennek a mély földnek egyes részeit csak a nagy vizek borítják el 1.5—2.0 m. magasságig, de van benne sok olyan mélyedés, állandó vízállás, amelynek feneké mélyebb a folyam kis vízállásánál s ezekben a víz mélysége áradáskor eléri a 5—6 métert is. Ősszel azonban, kis vizek idején a tavak alig 0.5—0.6 m. mélyek, egyesek egészen ki is száradnak vagy pedig télen fenéki fagyának.

A terjedelme ennek az óriási vízjárta területnek kerekén 1 millió hektár s abból az államé 3/4 rész, magánosoké pedig csak 1/4 rész. Az évi halzsákmány középértékben 25 millió kg.-ra rúg, amelyből a statisztikai adatok szerint csak kb. 3—3 1/2 millió kilogramm esik a magánosok halászatára. Kiténik tehát ezekből a számokból, hogy Románia halzsákmánya legnagyobb részében az állami halászatokból kerül ki.

A halászat legnagyobb eredményel augusztustól kezdve az őszi kis vizek idején és télen jár, amikor jég alatt úzik a halfogás.

Az utolsó 18 év adatai szerint (1895/96—1912/13.) a régi Romániában évenként átlag 630,000 kg. tokféle halat fogtak ki; a legnagyobb évi fogás 420,000 kg. volt, a legkisebb 300,000 kg. Igen nagy tömegekben fogják a *dunai makrelát* is, a mely különösen füstölésre alkalmas. Tavasszal, már februáriusban is, nagy tömegekben jelenik meg a Duna torkolatában. A fent jelzett 18 évben az évi fogás 2 millió drb hal volt 400,000 kg. súlylyal; a legjobb esztendőben felment a szám 4 millióra, a leggyengébben pedig leszállt 800,000-re.

Ezeket az ingadozásokat legfőképp a víz járása idézi elő.

Hivatalos árjegyzés. A budapesti vásárcsarnokok igazgatóságának jelentése szerint júniusban gyenge felhozatal mellett a halárak emelkedtek.

Nagyban élő ponty, a hónap második felében, métermázsánként 18,000—25,000 K-val került forgalomba; a **jegelt** ponty ára 12,000—24,000 K volt; a jegelt harcsa 24,000—30,000 K, a csuka 10,000—16,000 K, fogasszűlő (III. és IV.) 20,000—45,000 K, balatoni keszeg 3000—4000 K, kárász 6000 K árban kelt el. Kecsegéért megadták a 25,000—30,000 K-t.

Megjelent a piacon a **rák** is, a melynél **kicsiben** a nagy példányok ára darabonként 15—50 K, a kicsinyeké 10—25 K között váltakozott.

A halárak ingadozásait a *kicsiben* való elárúsításnál a június hó folyamán kilogrammonként fillérekben kifejezve az alábbi összeállítás mutatja:

a) Édesvízi (élő) hal:	1922. június 3.		1922. június 30.	
	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon
Ponty, nagy ...	22000—30000	16000—30000	30000—30000	20000—30000
" kicsiny ...	14000—22000	—	18000—25000	—
Harcsa, nagy ...	30000—50000	40000—40000	35000—35000	24000—45000
" kicsiny ...	—	—	28000—28000	—
Csuka, nagy ...	—	12000—18000	22000—22000	16000—24000
" kicsiny ...	—	—	—	—
Kárász ...	10000—10000	8000—14000	—	9000—14000
Czompó ...	15000—16000	11000—15000	—	12000—15000
Márna ...	—	—	—	—
Keszeg ...	—	—	—	—
Kecsege, nagy ...	50000—50000	—	—	—
Apró, kevert hal ...	—	—	—	6000—8000
b) Édesvízi jegelt (nem élő) hal:				
Ponty, nagy ...	14000—30000	9000—18000	24000—28000	16000—24000
" kicsiny ...	12000—14000	—	16000—23000	—
Harcsa, nagy ...	40000—50000	18000—45000	45000—50000	25000—45000
" kicsiny ...	30000—35000	—	35000—40000	—
Csuka, nagy ...	20000—22000	—	20000—30000	13000—20000
" kicsiny ...	16000—16000	—	15000—20000	—
Fogassüllő, dunai ...	—	—	25000—25000	—
I. Fogassüllő, balatoni nagy 3 kg.-on felül ...	—	—	—	—
II. Fogassüllő, balatoni nagy 2-3 kg.-os ...	—	—	45000—55000	25000—30000
III. Fogassüllő, balatoni kicsi 45 cm. h. feljebb ...	—	—	32000—40000	—
IV. Fogassüllő, balatoni kicsi 35 cm. h. feljebb ...	—	—	25000—35000	—
Keszeg, balatoni ...	4000—5000	3000—6000	4500—6000	4500—6000
Kárász ...	—	5000—8000	3000—8000	8000—10000
Czompó ...	8000—8000	7000—10000	12000—12000	10000—11000
Márna ...	13000—13000	—	20000—24000	—
Keszeg ...	3500—4000	3000—6000	4000—12000	4500—6000
Kecsege, nagy ...	40000—40000	—	45000—50000	—
" kicsiny ...	35000—35000	—	40000—40000	—
Apró, kevert hal ...	10000—10000	—	2500—2500	—
d) Rákfélék és egyéb neműek:				
Folyami rák, nagy ...	1500—5000	—	2500—4000	—
" " kicsiny ...	1000—1500	—	1000—2500	—

A lap kiadásáért felelős: Répássy Miklós.

Hirdetmény.

A hármaskörösi halászati társulat kötelékébe tartozó Hármaskörösnek Csongrád és Körösladány közötti vízterületén a

halászati jog

4 szakaszban 1922. évi augusztus 1.-től 1923. évi december 31.-ig terjedő időtartamra nyilvános szóbeli árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés **Szarvason, a község háza tanácsstermében 1922. évi július 23.-án, délelőtt 9 órakor tartatik meg.**

Kikiáltási ár 50.000 korona szakaszonként. A részletesebb árverési és szerződési feltételek személyes jelentkezés esetén dr. Sziráczy Jánosnál, Szarvason megtudhatók.

Szarvas, 1922. június 23.

Dr. Sziráczy János

halászati társulati igazgató.

17

Hollandiai háló,

in slég, patentczérna,

halászkötél, zsinog, fonál, varsa, varsapamut, horog

Készen és megrendelésre

ismét állandóan kapható:

ÁDÁM MIKSA, BUDAPEST,

IV., FERENCZ-JÓZSEF-RAKPART 6.

TELEFON: József 61—48.

IFJ. SINGHOFFER ÁGOSTON és TÁRSAI

HALNAGYKERESKEDÉS

CZÉGTULAJDONOS:

HALTENYÉSZTŐ ÉS HALKERESKEDelmi RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Raktár és kereskedelmi iroda: BUDAPEST, IX., ERKEL-UTCZA 3. SZ.

TELEFON: nappal: József 48-48, éjjel: 54-04.

Központi iroda: BUDAPEST, V., BÉLA-UTCZA 8. TELEFON: 79-46.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd (Somogy megye).